

**CEI MAI FERICIȚI
COPII DIN LUMĂ**

Scriitoarea americană de origine asiatică Rina Mae Acosta s-a născut în California și trăiește în prezent în Olanda, împreună cu soțul olandez și cei doi fii. Este absolventă a Universității din California, Berkeley, și a Universității Erasmus, din Rotterdam. Are un blog de succes intitulat „Cum am descoperit Olanda“.

Michele Hutchison este redactor, traducătoare și blogger. S-a născut în Solihull, a crescut în Lincolnshire și a studiat la University of East Anglia, la Cambridge și la Lyon. A lucrat la edituri britanice. În 2004, pe când era însărcinată, s-a mutat la Amsterdam. A lucrat cu diferite edituri și a devenit o traducătoare reputată din literatura neerlandeză. Locuiește cu soțul și cei doi copii într-o casă veche tipic olandeză.

RINA MAE ACOSTA
MICHELE HUTCHISON

**CEI MAI FERICIȚI
COPII DIN LUMĂ**
PARENTING ÎN STIL OLANDEZ

Traducere din engleză de
Ioana-Raluca Flangea

Copiilor noștri

Dacă vrei să ai copii buni, fă-i fericiți. — OSCAR WILDE

CUPRINS

Introducere	11
1. Cum am descoperit Olanda	19
2. Școala mamelor	34
3. Cei mai fericiți copii de pe stradă	48
4. Preșcolari analfabeți și veseli	65
5. Școala fără stres	74
6. Despre disciplină	95
7. Cu bicicleta prin ploaie	107
8. Copilăria în libertate	120
9. Ce simplă e viața	138
10. Părinții fericiți au copii fericiți	151
11. Totul se reduce la <i>hagelslag</i>	169
12. Să vorbim despre sex	179
13. Adolescenții olandezi nu sunt rebeli	191
Concluzie: să înceapă revoluția	215
<i>Note</i>	223
<i>Bibliografie</i>	229
<i>Mulțumiri</i>	231

INTRODUCERE

Doi copilași s-au întrecut până în vârful toboganului și se înghiontesc care să ajungă primul jos. Mamele lor sunt prinse într-o discuție pe o bancă aflată în apropiere. Mai încolo, latră un câine și un băiețel merge pe bicicleta fără pedale, urmat de bunicul care împinge un cărucior. Pe pista pentru biciclete se întrec alți copii ceva mai mari îmbrăcați în trening: râd, glumesc, iar crosele de hochei le atârnă periculos de aproape de roți. Depășesc o mamă tânără care pedalează mai încet: are un bebeluș pe scaunul special din față și un copil mic în spate. Un grup de fetițe se joacă rațele și vânătorii pe iarbă, atmosfera e plină de țipete vesele. Puțin mai încolo, doi băieți fac acrobații cu skateboard-urile. Nu par să fie supravegheați de nici un adult.

Scena aceasta veselă nu e desprinsă dintr-un film. E doar o după-amiază oarecare de miercuri dintr-un parc din Amsterdam, și aceeași scenă poate fi văzută pe tot cuprinsul Olandei, în fiecare zi.

Un raport UNICEF din 2013 (bazat pe o cercetare a Organizației Mondiale a Sănătății) i-a declarat pe copiii olandezi cei mai fericiți din lume. Conform cercetătorilor, acești copii sunt

mai fericiți decât ceilalți de aceeași vârstă din alte 29 de țări puternic industrializate din lume. Marea Britanie s-a clasat pe locul 16, Statele Unite pe 26, devansând cu o poziție Lituania, Letonia și România – cele mai sărace trei țări din studiu. Copiii din Olanda au ieșit pe poziții fruntașe la fiecare dintre categoriile analizate: Bunăstare materială, Sănătate și siguranță, Educație, Comportament și riscuri, Locuință și mediu. De fapt, copiii olandezi s-au clasat cel mai bine la categoriile Comportament și riscuri și Educație (unde copiii britanici ocupă locul 24). Atunci când au fost rugați să își evalueze singuri gradul de satisfacție, peste 95% dintre aceștia au declarat că sunt fericiți. Multe alte studii, printre care cele întreprinse de Grupul de Acțiune Împotriva Sărăciei din Marea Britanie sau de Organizația Mondială a Sănătății, au confirmat beneficiile faptului de a crește în Olanda. Studiul UNICEF urmează unui alt studiu din 2007, în care Olanda ieșise pentru prima oară pe locul întâi în ceea ce privește bunăstarea copiilor, iar Marea Britanie și Statele Unite ocupau ultimele două poziții din clasament.

În plus, studii mai recente sugerează faptul că bebelușii olandezi sunt mai fericiți decât cei americani. După ce au examinat diferențele de temperament dintre copiii născuți în Olanda și cei născuți în SUA, s-a descoperit că olandezii sunt mai fericiți: zâmbesc, râd mai mult, le place să fie îmbrățișați, sunt mai ușor de liniștit; pe când copiii americani sunt mai fricoși, mai triști și mai frustrați. Psihologii atribuie aceste discrepanțe stilului de parenting din cele două țări. Pentru noi este uimitor că nimănui nu pare să-i pese de aceste descoperiri.

Suntem o americană și o englezoaică, ambele căsătorite cu bărbați olandezi, și ne creștem copiii în Olanda, așa că nu ne-a fost greu să observăm cât de fericiți sunt copiii din această țară. Scena pe care am descris-o mai sus vă poate ajuta să înțelegeți de ce: copiii olandezi se bucură și profită de libertăți pe care cei din țările noastre de origine nu le au. Iată câteva dintre aspectele care îi diferențiază pe copiii olandezi de cei din Marea Britanie și Statele Unite:

- ◆ Copiii olandezi dorm mai mult
- ◆ Copiii olandezi nu primesc aproape deloc teme la școala primară
- ◆ Copiii olandezi sunt obișnuiți cu mesele regulate în familie
- ◆ Copiii olandezi sunt ascultați de părinți
- ◆ Copiii olandezi sunt lăsați să meargă singuri la școală pe bicicletă
- ◆ Copiii olandezi au voie să se joace afară nesupravegheați
- ◆ Copiii olandezi petrec mai mult timp cu părinții lor
- ◆ Copiii olandezi se bucură de lucruri simple și de jucării la mâna a doua
- ◆ Și nu în ultimul rând, copiii olandezi mănâncă dulciuri (*hage/slag*) la micul dejun.

Copilăria aici, în Olanda, înseamnă libertate, multă joacă și puțin stres la școală. Prin urmare, copiii olandezi sunt plăcuți. Odată ce ai trecut peste stilul lor abrupt de comunicare, vei descoperi că sunt sociabili, prietenoși, vorbăreți, cinstiți și nu bat câmpii. Micii olandezi îți sar în ajutor, au inițiativă și nu cer în permanență atenția celor mari; știu cum să se distreze și singuri.

Când spunem că aici copiii sunt fericiți, să nu credeți că toți țopăie de bucurie, se urcă pe pereți de veselie și se apucă brusc să fredoneze melodia *Happy* de Pharell Williams. Copiii din Olanda sunt siguri pe ei, încrezători, au relații pline de substanță cu membrii familiei, au legături de prietenie de lungă durată, își găsesc dragostea și locul în lume. Acest tip de fericire este posibil atunci când părinții își ascultă copiii și le respectă opiniile.

Din acest stil de creștere și educație rezultă cei mai încrezători, mai responsabili și mai respectuoși copii pe care i-ai putea întâlni. Adolescenții olandezi nu sunt nici rebeli, nici aroganți, ci mai degrabă sunt maturi și siguri pe ei. Olanda se mai poate lăuda și cu una dintre cele mai mici incidențe

a sarcinilor la adolescente sau a bolilor cu transmitere sexuală din lume. Acești copii echilibrați cresc pregătiți pentru a se confrunta cu încercările și provocările vieții de adult.

Afirmația lui John Locke, filozof englez din secolul al XVII-lea, potrivit căreia un copil se naște ca un fel de *tabula rasa* ce va fi modelată mai târziu de către mediu străbate întreaga perspectivă educațională anglo-saxonă. Unii sunt de părere că această abordare a avut ca rezultat apariția noului tip de părinți: veșnic prezenți, extrem de pedanți și excesiv de implicați. Copiii lor sunt forțați să aibă rezultate bune, să se conformeze regulilor și să aibă succes, ceea ce înseamnă că nu au voie să se dezvolte în ritm propriu. Părinții englezi și americani din zilele noastre sunt cu mult mai implicați decât au fost cei din generațiile anterioare; ei sunt de părere că tot ce îi trebuie unui copil este să fie supravegheat de un adult vigilent. Anxietatea este cea care îi guvernează pe părinții englezi și americani moderni; aceștia muncesc până la epuizare, iau fiecare decizie cu mare teamă, îndoială și un sentiment de vină. Oare de ce nu sunt și părinții olandezi atât de neliniștiți? De ce nu se comportă și ei ca alți părinți din lume, de ce nu sunt hiperprotectori și superanxioși?

Olanda este o țară liberală celebră pentru toleranța sa față de sex, droguri și alcool. Multă lume nu știe însă că olandezii sunt, de fapt, destul de conservatori. Această cultură este centrată pe copil, care este miezul familiei. Părinții au o atitudine sănătoasă și își privesc copiii ca pe niște oameni, nu ca pe niște prelungiri ale propriei ființe. Ei înțeleg că succesul nu aduce neapărat și fericirea, însă fericirea poate duce la succes. Au reușit să stăpânească anxietatea, stresul și așteptările exagerate ale părinților moderni și au redefinit succesul și starea de bine. Pentru ei, ca să ai succes e nevoie să fii fericit – și tu, și copiii tăi.

Metoda olandeză de creștere a copiilor a găsit echilibrul între implicare și neglijare. Este o metodă bazată pe încredere, nu pe severitate. Olandezii cred în vechile valori ale familiei, cuplate cu aprecierea modernă a individualității copilului și cu respectarea femeilor care nu sunt mame. Simplitatea este

de bază: familiile aleg să îndeplinească activități simple și necostisitoare, iar totul este centrat pe esențial.

Societatea olandeză s-a luptat și a reușit să obțină un echilibru de invidiat între muncă și viață. Olandezii sunt campioni Europei când vine vorba de munca cu jumătate de normă¹: ei lucrează în medie 29 de ore pe săptămână, dedică cel puțin o zi din săptămână copiilor și mai au timp și pentru ei. Nu vei găsi o mamă olandeză care să se simtă vinovată pentru timpul petrecut cu copiii: ea va face astfel încât să aibă timp și pentru ea în afara serviciului și a creșterii copiilor. Voinică, cu părul adiat de vânt și sigură pe ea, mama olandeză nu începe să își facă griji despre reluarea serviciului imediat ce iese din spital cu nou-născutul. Aceste mame nu vor face pentru copiii lor lucruri pe care aceștia le pot îndeplini singuri: ele cred în încurajarea independenței de la o vârstă potrivită. Ele sunt calme, încrezătoare și nu se întrec pentru titlul de cea mai bună mamă, așa cum fac cele din Marea Britanie sau din Statele Unite.

Tăticii olandezi nu se tem să se implice la fel de mult ca mamele în creșterea copiilor și în îndeplinirea sarcinilor casnice. Când au zile libere, stau cu copiii, le fac baie și îi pregătesc de culcare. Îi plimbă în cărucior sau în marsupiu. Dacă micuțul are temperatură, mama și tata își iau liber pe rând ca să stea cu el, fiindcă majoritatea angajatorilor înțeleg astfel de situații. Tăticii olandezi sunt mândri și nu le pasă dacă străinii îi ridiculizează pentru că au cărlionții dați cu gel, poartă pantaloni roșii sau jachete de ploaie galbene.

Exact pe dos este situația în ceea ce îi privește pe părinții britanici sau americani: ei se simt mereu provocați și nemulțumiți atât de propriile așteptări nerealiste, cât și de părerea celor din jur. Ei cred că trebuie să le dedice copiilor tot timpul, întreaga atenție, toți banii și resursele pentru a le asigura un start bun în viață. Această credință pare să se fi înrădăcinat adânc în culturile britanică și americană. O mamă care nu se dedică total copilului, care nu este expertă în Pinterest și nu face toate eforturile posibile este imediat arătată cu degetul. Dar de când am ajuns să facem din creșterea copiilor idealul

nostru în viață? Când s-a stabilit că parentingul modern înseamnă numai muncă și zero distracție?

Dacă ne apucăm să despicăm firul în patru, de vină ar fi societatea care compară și măsoară cât ești de competent ca părinte prin performanța școlară a copiilor tăi. Cunoaștem deja clișeele clasei de mijloc americane și britanice: sisteme de purtat copiii ergonomice, cărucioare după ultima modă, gustări organice, școli private exclusiviste, cluburi sportive, lecții de muzică... Curtea școlii s-a transformat într-un teren de luptă al parentingului. O prietenă din New York mi-a trimis un email în care-mi povestea câtă bătaie de cap e să găsești loc la o grădiniță în Upper East Side. Părinții și copiii lor de doar trei ani trec printr-un proces riguros de selecție, iar dacă sunt respinși, e o adevărată tragedie. Există până și date de naștere considerate „bune“ sau „rele“: unii concep un copil astfel încât, când ajunge la grădiniță, să fie cel mai mare din grupă (pentru că așa se crede că va fi și cel mai inteligent). Competiția dintre mame atinge apogeul la New York și la Londra, iar de acolo începe să se extindă către alte orașe, orașele și sate. Parentingul a ajuns să fie o activitate extrem de competitivă și de epuizantă, iar școala o zonă de război.

Cu toate astea, aici, în această țară mică și plată din vestul Europei, părinții fac lucrurile altfel. Ei au ajuns să crească astfel unii dintre cei mai mulțumiți copii din lume. Poetul german Heinrich Heine spunea în glumă: „Când va veni sfârșitul lumii, o să mă mut în Olanda, fiindcă acolo totul se întâmplă cu 50 de ani întârziere“. Viața în Olanda are și ceva familiar, și ceva de modă veche. Copiii se bucură de foarte multă libertate: merg la școală pe bicicletă, se joacă pe stradă și fac vizite colegilor după ore fără să fie însoțiți. Toată lumea participă la conversația de la masă, iar familiile au timp să facă lucruri împreună. Copiii nu primesc teme la școala primară și nici nu trag tare pentru examene. Acesta este exact genul de copilărie după care tânjim mulți dintre noi: acea copilărie din pozele alb-negru, din filmele vechi sau din cărțile lui Enid Blyton.

Dar această versiune a copilăriei este oare cu adevărat de modă veche? Sau este cumva dovada unei gândiri viziunare?

Oare olandezii se agată în mod conștient de această perspectivă asupra copilăriei? Și cum de a fost posibil ca Olanda să le permită copiilor să trăiască fără griji? O fi țara asta mică mai sigură decât altele?²

Olanda este o țară bogată din vestul Europei care se bucură de toate facilitățile vieții moderne și suferă totodată din cauza problemelor țărilor în curs de dezvoltare precum delictе, crime sau răpiri de copii. Cu toate astea, în presa tabloidă nu vei găsi articole despre anxietatea parentală. Părinții olandezi sunt experți la punerea lucrurilor în perspectivă: ei evaluează riscul real asupra copilului și acționează în consecință. În neerlandeză există și un cuvânt pentru asta: *relativeren*. Asta înseamnă să pui în balanță avantajele și dezavantajele și, în loc să-ți faci griji că există răpitori de copii, pedofili sau dezastre majore, să-i pregătești pe micuți pentru probleme obișnuite precum înecul sau accidente din trafic, asigurându-te că știi să înoate, să meargă pe bicicletă și să treacă strada în siguranță.

Foarte important este faptul că, deși în Olanda oamenii sunt mai îndatorați decât în multe alte state europene, iar țara are problemele ei sociale, inegalitatea financiară și socială este mai mică decât în Marea Britanie și Statele Unite. Condițiile de viață sunt bune, deși nu sunt perfecte pentru toți. În studiul UNICEF din 2013, la categoria locuință și mediu, Olanda s-a situat imediat sub Elveția, Irlanda și Norvegia. Să nu uităm că vorbim despre o țară umedă (mare parte din suprafața sa se află sub nivelul mării) și teribil de supra-populată. Cerul este mereu gri, ceea ce te poate duce la depresie uneori. Nu e o utopie.

Ca mame străine care ne creștem copiii în Olanda, vă vom furniza o perspectivă necosmetizată asupra parentingului de aici. Michele, care are copii mai mari decât ai Rinei, va vorbi despre școala primară și despre etapele următoare. Rina se va ocupa de copiii sub vârsta de cinci ani. Amândouă am stat de vorbă cu părinți și cu copiii lor pentru a reuși să înțelegem ce anume știu olandezii și ce au uitat sau ignoră părinții englezi și americani. Cum reușesc olandezii să aibă copii atât de fericiți, adolescenți așa de plăcuți? Oare e de la ciocolata

pe care o presară pe pâine la micul dejun? De la mersul pe bicicletă? De la relaxarea cu care sunt crescuți copiii? De la preferința pentru nașterea acasă? De la predilecția pentru produse lactate? De la campingurile dese? De la sistemul de învățământ? Am vorbit cu alți părinți, i-am ascultat, iar acum vă împărtășim clipele edificatoare de pe parcurs și vă vom pune la dispoziție cât mai multe trucuri pentru a vă ajuta să vă creșteți copiii ca olandezii: fericiți.

CUM AM DESCOPERIT OLANDA

RINA ÎN DOORN, UN ORĂȘEL PITORESC ÎNCONJURAT DE PĂDURE

Cercetările mele referitoare la motivele pentru care copiii olandezi sunt atât de fericiți încep în Doorn, unde locuiesc – un orășel cu 10.000 de locuitori situat în inima unui parc național. Aici locuiesc familii tinere, pensionari, iubitori ai naturii și în general oameni care își doresc să ducă o viață liniștită. În Doorn, copiii se joacă pe străzile mărginite de copaci, poți să mănânci clătite făcute în casă, să bei lapte cald cu ciocolată și să consumi cu toată familia vafe proaspete cu caramel la piața de produse locale. Aerul miroase a fum de grătar primăvara și vara și a foc de lemne iarna, iar dacă vrei să-ți faci prieteni de orice vârstă e suficient să ieși la plimbare în pădurea din apropiere. Localitatea se află la 8.816 kilometri de San Francisco – locul pe care l-am numit „acasă“ mai toată viața.

Cu toate că sunt conectată la realitatea americană din regiunea Golfului San Francisco, filtrată prin Facebook, Instagram și Skype, eu de fapt trăiesc într-un univers paralel.